

Національно-визвольних змагань 1917–1921 рр., нам не дали збудувати свою державу (хоча українці й самі гарненько тоді обісрались). Тепер, сто років по тому, українську державність знову хочуть знищити. Як у 1764-му, коли Єкатерина II ліквідувала Гетьманщину.

Ми нація, що любить ставати на ті самі граблі, бездумно роз'юшуючи собі носа й набиваючи гулю на лобі. І здається, що шкіра на тому лобі вже така груба, що ми й не помічаємо, як нас тягне все не в той бік. А пора б уже це змінювати та обрати інший шлях, де садовий інвентар на дорозі не лежить.

У книжці зібрано понад десяток міфів, що їх створила Росія про Україну. Вони коротко й зрозуміло пояснені, мають дві форми викладення:

- 1) на одну сторінку, щоби під час смолтоків можна було дістати кілька аргументів зі своєї скарбнички мудрості;
- 2) розписані з деталями й поясненнями для тих, кому цікаво.

Ми також додаємо перелік з кількох книжок, до яких можна звернутись, якщо вам і цього буде мало.

Для легкості сприйняття книжка написана в публіцистичному стилі, але ґрунтується на наукових працях авторитетних українських і західних істориків.

МІФ 1. Ленін «створив» Україну

Один з улюблених російських міфів стосується гаданої відсутності в Україні історичної тягlosti: мовляв, цієї країни ніколи й не було, вона штучно створена. Як наслідок, кремлівським історикам досі не дає спокою питання, хто й коли Україну «вигадав». Владімір Путін ухопився за одну з версій, яка мандрує пропагандистською літературою ще з 1920-х. Її вперше сформулювали еміграційні російські фашисти й монархісти, а згодом підтримав українофоб Александр Солженіцин. Слідом за ними Путін твердить, що Україну вигадав лідер більшовиків Владімір Ленін, пропонуючи федеральний формат створення Радянського Союзу. Логіка пропагандистів така.

1. Більшовики на чолі з Леніним свідомо відірвали шматок території від давньої Російської імперії, а тепер Радянської Росії і передали його новому формуванню — Радянській Україні. Наводиться приклад Донецько-Криворізької Радянської Республіки, яку більшовики з тактичних міркувань у 1918 р. відмовилися приймати до складу Радянської Росії, а згодом зробили частиною Радянської України.
2. За словами Путіна, більшовики необачно передали Україні «руськіє» території та людей, а ще дали статус квазідержави. Радянська Україна справді мала

всі формальні ознаки держави: власні кордони, органи державної влади, а згодом навіть дипломатичне представництво — членство в ООН. А ще, згідно з Конституцією СРСР, кожна з республік здобула право самовільного виходу зі складу Радянського Союзу. І хоча довгий час не було змоги запустити цей механізм, у грудні 1991 р. в Біловезькій Пущі СРСР було розпущено з відсиленнями до запропонованого Леніним формату союзницьких відносин.

Як і багато інших європейських країн, Україна має довгу та складну історію. Багато років на землях по обидва береги Дніпра розвивалась українська державність. Справді, після 1764 р. Петербург ліквідував Гетьманщину й знищив Запорозьку Січ. На наступні 150 років Україна зникла з політичної мапи світу. Ба більше, навіть пам'ять про неї хотіли знищити.

Проте 1917 р. починаються Визвольні змагання. Україна здобуває шанс поборотися за самостійність. Без її вигадуння Леніним.

Детально

У липні 2021 р. Владімір Путін, «великий шанувальник історії», випустив статтю з назвою «Про історичну єдність росіян та українців». Матеріал, розміщений на офіційному сайті Кремля, прямо вказував: Україна є не чим іншим, як продуктом Радянського Союзу. У такому разі, намагався донести Путін, Україна не існувала як повноцінний історичний суб'єкт, а отже, її теперішня незалежність усе ще перебуває під питанням.

Владіміру Леніну в матеріалі відведено не найкращу роль: Путін його звинуватив у тому, що той «створив Україну». Більшовики прийшли до влади під гаслом реалізації права націй на самовизначення. Керуючись цими принципами, вони нібито не лише передали Україні території разом з «руским» населенням, а й безсовісно надали атрибути квазісуверенної держави. Нагадаємо: у 1922 р. під час створення СРСР було реалізовано ленінський принцип утворення союзної держави як федерації формально рівноправних республік. А Декларація про створення СРСР і Конституція СРСР передбачали право республік на вільний вихід зі складу Союзу. Путін лютує, бо вважає, що в такий спосіб закладено «міну вповільненої дії»: було лише питанням часу, коли Україна захоче відділитися. При цьому саму Україну він послідовно називає «цілком і повністю плодом радянської епохи», створеним за рахунок «історичної Росії».

Колега Путіна за пустобріхством Владімір Жириновський пішов далі. Окрім Леніна, у бідах російської держави звинувачував ще й Сталіна та Хрущова. Таке собі тріо найбільших українських патріотів: «творець України» Ленін, «приєднувач заходу України» Сталін і «торговець Кримом» Хрущов. На думку сучасних російських політичних діячів, Україна створена з «відірваних від Росії шматків», а отже, це штучна країна, яку тепер «повертають» до лона імперії.

Як насправді?

Ми не будемо повертатись у часи Київської Русі й нагадувати, що, поки Київ виростав як важливий торговельний і політичний центр на межі Європи та Азії, Москви ще навіть не існувало. Тому одразу переносимось у XVIII ст., часи, коли на чолі Російської імперії стояла Єкатерина II. У 1764 р. вона віддала наказ знищити Гетьманщину, а через десять років — ліквідувати Запорозьку Січ.

По суті, саме в 1764 р. зникла держава, яку, трохи спрощуючи, можемо назвати предтечею модерної України. Важливий момент: Гетьманщину, козацьку державу, не взяли силою, радше підкупом та обіцянками. Козацькій старшині запропонували дворянські титули, землю, гроші та владу в обмін на відданість імперії. Тогочасні українські еліти капітулювали без бою. Щось схоже українці бачили у 2013 р., коли президент Віктор Янукович в обмін на \$15 млрд кредитних коштів, з яких устиг отримати лише 20 %, відмовився від європейської інтеграції. Як наслідок — Революція гідності. У 1764 р. було без революцій. Україна зникла.

Але не зникла ідея про Україну.

Український національний рух існував в активній формі протягом усього XIX ст. Українська книжка, газети й журнали —

скільки неймовірної літератури створено. А ще театр! Так, усе це існувало в зовсім малих масштабах, часом у підпільних умовах і під вогнем немилосердної критики імперських борців з українським «сепаратизмом». Але ідея України жила, розквітала завдяки поколінню жертвних українських меценатів, які, подібно до Євгена Чикаленка, закликали любити Україну не лише до глибини душі, а й до глибини власної кишені. Не можемо обминути й два варварські закони: Валувський циркуляр (1863) та Емський указ (1876). Якщо Україну «вигадав» Ленін, то чому Російська імперія забороняла українську мову за кілька років до його народження?

На початку XX ст. все йде далі: з'явилися українські політичні партії, вперше прозвучали серйозні постулати незалежності в етнографічних кордонах від Карпат до Кавказу. Література стає політичною, лунають гасла про самостійність України спочатку у великих містах, а згодом усюди.

А далі — дуже важливий момент, який треба розуміти і Путіну, і всім його однодумцям: Україна як незалежна держава у формі Української Народної Республіки з'явилася не завдяки Леніну, а всупереч йому. Ось як це відбувалось.

У січні 1918 р. Україна проголосила незалежність у формі Четвертого універсалу. Українську Народну Республіку оголошено «самостійною, ні від кого не залежною, вільною суверенною державою українського народу». Тоді до складу відновленої держави мали ввійти дев'ять губерній: Київська, Подільська, Волинська, Чернігівська, Полтавська, Харківська, Катеринославська, Херсонська й Таврійська. При цьому УНР декларувала, що належність деяких спірних територій, як-от заселеної українцями Курщини, ще буде обговорено в майбутньому.

Владіміра Леніна, який начебто створив Україну, такий розвиток подій не влаштував. У січні 1918 р., через кілька днів після проголошення незалежності, Київ потрапив під щільний вогонь більшовицької артилерії, яка готувала ґрунт для захоплення міста. Один зі снарядів із запалювальною сумішшю влучив у будинок лідера Центральної Ради й ідеологічного нахненника Четвертого універсалу історика Михайла Грушевського. Доценту згоріли всі його рукописи, бібліотека й цінна колекція антикваріату. Того січневого дня більшовицького наступу разом з будинком спопеліла «наша орієнтація на Москву», як згодом метафорично пригадуватиме Грушевський. Хай би що розповідали прихильники тези про «українофіла» Леніна, захоплення української столиці супроводжувалося різною мешканців під командуванням червоних військ Міхаїла Муравйова. Визвольні змагання триватимуть ще чотири роки, аж до кінця 1921-го. Попри всі старання здобути підтримку, Україна залишилася без союзників, а за браком міжнародної кон'юнктури не мала змоги протистояти тоталітарному ворогові.

Тріумф більшовиків у громадянській війні виявився, проте, пірровою перемогою. Москва, зацікавлена в стабілізації своєї влади, неохоче, але йшла на поступки. Червоні справді почали заgravати з українським національним рухом, намагалися використати його потенціал у боротьбі з російськими націоналістами й білими. Заgravання, однак, не означає любові. Уже в перші дні після більшовицького перевороту в жовтні 1917 р. Ленін відкликав свою попередню підтримку Центральної Ради, засудив обережні вимоги українських лідерів, а відтак відмовив Україні в праві на самовизначення. У найближчі два роки більшовики вестимуть агресивну антиукраїнську кампанію, яка завершиться фатальною для них поразкою

в 1919 р. й тимчасовою втратою контролю над Києвом. А контроль над Україною був, як визнавали самі комуністи, ключовим для виживання нового режиму й важливим плацдармом для проекту «світової революції». Відправляючи комуністичні війська в Україну в грудні 1919 р., інший лідер більшовиків, Лев Троцький, заявляв, що «Україна – це земля українських робітників і трудових селян, лише вони мають право господарювати на Україні, правити нею і будувати в ній нове життя... Пам'ятайте твердо: ваше завдання – не підкорення України, а звільнення її». Свій виступ Троцький завершив безсоромним для сучасної російської пропаганди закликком: «Хай живе вільна незалежна Радянська Україна!».

Як творець Червоної армії, Троцький розумів, про що говорить. Україна перетворилася на осередок антикомуністичного опору. Легендарна Холодноярська республіка – незалежне від комуністів лісове партизанське формування на теренах сучасної Черкащини – боролася до 1922 р. Але й після її розгрому рівень опору новій владі не вщухав. Це мало особливе значення у зв'язку з прифронтовим розташуванням України – на самому заході радянської держави, поряд з ненависною більшовикам Польщею та «українським П'ємонтом» на Галичині. Саме із заходу Ленін, а згодом Сталін чекали нового визвольного походу, як це сталось у 1920 р. під час Київської виправи Симона Петлюри та Юзефа Пілсудського. Більшовики мотали на вус і робили висновки з попередніх кампаній. Досить швидко в Москві зрозуміли, що репресії щодо інтелігенції та заборона української мови – це остання крапля до казана народного невдоволення. Тим часом селянські повстання мотивувалися не лише економічними, а й національними інтересами. Як більшовикам закріпити позиції в Україні? Правильно, заявити,